

МОВНА ОСВІТА У СТРУКТУРІ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ СУЧАСНОЇ ІСПАНІЇ

У статті розглядається система мовної освіти в середніх школах сучасної Іспанії з урахуванням загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти.

За сучасних умов стрімкого розвитку спільного економічного ринку, створення єдиного європейського ринку праці, впровадження ідеї європейського виміру в освіті спрямовується на соціальне та професійне становлення європейської молоді, яка прагне мати якнайбільше можливостей та знайти гідне працевлаштування. Дійсно, володіння іноземними мовами, знайомство з культурним оточенням та насамперед підприємствами інших європейських країн є, між іншими, позитивними чинниками для соціального та професійного ствердження молоді, їх відкритості світу, можливості бути на висоті змін, що відбуваються у суспільстві. Одному з важливих принципів західноєвропейського суспільства можливості вільного пересування сприяє той факт, що, починаючи з середньої школи, молодь вже має змогу відвідувати інші європейські країни в межах білатерального обміну. Для того, щоб вільне пересування стало для них звичкою, в ЄС передбачається, щоб діти, починаючи з раннього віку, мали можливість брати участь у міжнародних зустрічах та проектах. І навпаки, погане володіння іноземними мовами, недостатня інформація про інші країни є головною перешкодою для їхньої мобільності. Тому лінгвістична компетенція є пріоритетом європейського виміру в освіті та необхідною умовою для мобільності та міжшкільного європейського взаємообміну, з метою поваги до лінгвістичного плюралізму, що становить культурне розмаїття Європи, приділяється увага вивченню мов національних меншин. Вивчення не менше ніж однієї мови країн, що входять до ЄС, є необхідною умовою для вільного пересування громадян Європи, яке потребує усного та писемного спілкування. Під час навчання у школі є обов'язковим вивчення двох європейських мов, окрім рідної. Зважаючи на це, науково-методичне забезпечення навчального процесу з іноземних мов створене у співпраці європейських педагогів, сприяє набуттю педагогічного досвіду та підвищенню рівня викладання іноземних мов і, відповідно, оновленню змісту цих дисциплін.

Як зазначається у "Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти вивчення, викладання, оцінювання", Рада Європи прагне покращити якість спілкування між європейцями з різною мовою та культурним підґрунтям. Адже поліпшення спілкування полегшує мобільність та більш прямі контакти, що, у свою чергу, веде до кращого розуміння й до тіснішої співпраці. Рада також підтримує методи вивчення і викладання, які допомагають молодшим учням, так само, як і старшим, формувати і розвивати навички, знання та вміння, необхідні їм для того, щоб стати більш незалежними у своїх думках та діях і більш відповідальними і готовими до співпраці з іншими людьми. У цьому аспекті ця праця Ради Європи сприяє розвитку демократичного громадянства. Це є дуже важливим з погляду на існування культурних та етнічних розбіжностей, на необхідність боротьби проти усіляких форм шовінізму та ксенофобії. Системи освіти Європейських країн ставлять за мету не тільки передати школярам знання, але виховати їх у дусі демократії, толерантності та поваги до відмінностей, навчити молодь бути громадянами Європи. Тому громадянське виховання, формування європейської свідомості в школах Західної Європи базується на впровадженні ідеї європейського виміру через вивчення декількох європейських мов, участі у спільних європейських проектах у білатеральних обмінах школярами, через знайомство з культурним, економічним та політичним розвитком Європи. Що стосується загальних підходів до проблеми мови як суттєвого інструменту європейського єднання, то в головних документах з питань європейського виміру пропонується перебороти мовні бар'єри і рухатися у напрямку мультилінгвістичності. Як ми вже зазначали, можливість спілкуватися іноземною мовою є вимогою теперішнього часу, є життєвою необхідністю для майбутніх громадян Європейського Союзу. Знання європейських мов дає змогу вільного пересування об'єднаною Європою для фахівців, робітників та студентів, здійсненню культурного обміну, отриманню більш різноманітної інформації тощо. Пріоритетом у шкільній освіті Іспанії визнано доскональне і більш різноманітне вивчення рідної та інших європейських мов з перспективою переходу до дво- або багатомовності. Тому існує дуже великий попит з боку суспільства на вивчення іноземних мов не тільки у середній обов'язковій школі, але й у постобов'язковий період навчання. Державний стандарт навчального плану Іспанії чітко визначає рівень володіння іноземною мовою, який треба здобути в школярів для кожного етапу навчання. Розглянемо можливість застосування рекомендованих Радою Європи рівнів володіння мовою на прикладі іспанського Бачільєрату, який охоплює 2 роки постобов'язкового періоду середньої школи для учнів віком від 16 до 18 років.

Усне та писемне мовлення. Учні мають володіти іноземною мовою на рівні спілкування у більшості знайомих ситуацій, а інколи у непередбачених ситуаціях, брати участь у дебатах, висловлювати та захищати свою точку зору, представляти чіткі та детальні висловлювання про широке коло питань, що стосуються сфер їхніх інтересів. Висловлювання учнів поступово звільняються від впливу рідної мови, це стосується як фонетики, так і синтаксису і є необхідним для максимального наближення до мовлення носіїв іноземної мови. Учні повинні вміти вести конспект іноземною мовою, скласти особистого та офіційного листа, написати простий зрозумілий текст, пов'язаний з їхніми інтересами, описати події та враження, написати доповідь, узагальнюючи інформацію або наводячи аргументи "за" чи "проти" певної точки зору, виявляти при цьому творчі здібності.

Аудіювання та читання. Учні повинні досягти рівня розуміння та правильного інтерпретування усного та письмового мовлення, наприклад, повідомлень, засобів масової інформації інших європейських країн бути здатними розуміти достатньо детально політичні новини, програми про поточні події, телевізійні дебати, різні точки зору, а також розуміти сюжет фільму на літературній мові. Мати навички самостійного читання різноманіт-

них спеціалізованих текстів, технічних інструкцій, літературних текстів, особливо тих із них, які стосуються обраного учнями профілю навчання у Бачільєраті. Читання статей та повідомлень із сучасних проблем, автори яких займають особливу позицію або мають особливу точку зору, а також неадаптовані літературні тексти сучасних зарубіжних авторів.

Розуміння структури іноземної мови та виправлення помилок. У цьому контексті учні Бачільєрату повинні досягти наступних навичок та вмінь: робити досить глибокий морфологічний, синтаксичний та семантичний аналіз із іноземної мови, помічати схожість та відмінність, які існують між рідною мовою та мовою, що вивчається, для найкращого розуміння внутрішніх систем обох з них; вдосконалювати усне мовлення, звертаючи увагу на вимову, інтонацію, збагачення лексики; вдосконалювати письмове мовлення, звертаючи увагу на орфографію та стиль. Прагнути не тільки швидкості, а й правильності. Досягти зв'язності у мовленні, найбільшої відповідності у різноманітних мовних ситуаціях із повсякденного життя, навчання з обраної спеціалізації.

Знання з країнознавства. Поглиблення знань про культуру країн, у яких розмовляють іноземною мовою, надає учням необхідні елементи для найкращого розуміння мови. Знайомство з культурним надбанням інших народів: літературою, кінематографом або музикою – допомагає учням встановити зв'язок між семантикою іноземної мови та соціокультурними реаліями.

Самостійність у використанні іноземної мови у процесі її вивчення. Навчити учнів Бачільєрату використовувати методику вивчення іноземної мови, навчити володіти всіма лінгвістичними та екстралінгвістичними засобами з врахуванням індивідуальності учнів. Розвинути уміння та навички для подальшої самостійної освіти на основі іноземної мови, а саме: використання словників, аудіовізуальних засобів, Інтернету, іноземних періодичних видань, досвіду спілкування з іноземцями тощо.

Таким чином, в іспанському державному стандарті навчального плану для учнів Бачільєрату зазначені такі цілі: чітко та творчо користуватися іноземною мовою у письмовій та усній формах зі зростанням швидкості та уникненням помилок у різноманітних життєвих ситуаціях; розуміти та інтерпретувати усне та загальне писемне мовлення та аудіовізуальні засоби масової інформації; самостійно читати тексти, що містять різноманітну інформацію; належно користуватися граматично-синтаксичною структурою іноземної мови з метою відповідності власного усного мовлення до більш складних тем; знати основні аспекти соціально-культурного середовища країни, мова якого вивчається, щоб якнайкраще розуміти витвори мистецтва; поглиблювати володіння іноземною мовою та використовувати її для подальшого навчання й поширення знань як з цієї мови, так і в інших галузях знань. Згідно до "Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти" цілі, які стоять у вивченні іноземної мови перед учнями Бачільєратів в Іспанії, можуть бути віднесені здебільшого до рівня B2 (просунутого), що відповідає визначенню "Незалежний користувач", який може розуміти основні ідеї тексту, як на конкретну, так і на абстрактну тему, у тому числі й технічні (спеціалізовані) дискусії за своїм фахом. Може нормально спілкуватися з носіями мови з таким ступенем швидкості та спонтанності, який не завдає труднощів жодній із сторін, може чітко, детально висловлюватися на широке коло тем, виражаючи свою думку з певної проблеми, наводячи різноманітні аргументи "за" і "проти". Здатність висловлювати свої думки, розуміти та спілкуватися іноземною мовою надають учням значну допомогу для розуміння та володіння рідною мовою. Знаходити контакт з іншими культурами за допомогою мови сприяє розумінню та відчуттю поваги до інших точок зору, образу мислення та поведінки, відкриває молоді більш широке та багате бачення реальності. У такій багатомовній країні, як Іспанія, вивчення іноземної мови поряд з власними мовами має безперечний навчальний інтерес для розвитку спілкування та творчого відображення дійсності

Матеріал надійшов до редакції 30.10.2004р.

Ивашук Н.С. Языковое образование в структуре средней школы современной Испании.

В данной статье рассматривается система языкового образования в средней школе современной Испании с учетом общеевропейских рекомендаций в области языкового образования.

Ivashchuk N.S. Language Teaching at Secondary Schools in Modern Spain.

The article deals with the system of language teaching at secondary schools in modern Spain, taking into consideration of the Common European Framework of Reference.